

Byla C-462/05

Europos Bendrijų Komisija

prieš

Portugalijos Respubliką

„Valstybės sąsipareigojimų nevykdymas – Priimtinumai – Galutinis teismo sprendimas – Šeštoji PVM direktyva – 4 straipsnio 5 dalies pirmoji pastraipa, 12 straipsnio 3 dalies a punktas ir 28 straipsnio 2 dalies e punktas“

Sprendimo santrauka

1. *Procesas – „Res judicata“ galia – Apimtis – Antrojo ieškinio nepriimtumas – Sąlygos – Dalyko tapatumas*
2. *Mokesčių nuostatos – Teisės aktų suderinimas – Apyvartos mokesčiai – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema – Valstybių narių teisė pereinamuju laikotarpiu taikyti lengvatinį tarifą*

(Tarybos direktyvos 77/388 12 ir 28 straipsniai)

1. Nagrinėjant ieškinį dėl valstybės narės sąsipareigojimų nevykdymo, ši valstybė negali pagrįstai remtis ankstesnio sprendimo *res judicata* galia, kai nagrinėjamos bylos ir bylos, kurioje priimtas ankstesnis sprendimas, dalykai skiriasi, o tai matyti bent iš nagrinėjamoje byloje minėtų valstybės narės Komisijai pateiktos informacijos.

(žr. 27 punktą)

2. Valstybė narė nevykdo sąsipareigojimų pagal Šeštosios direktyvos 77/388 dėl valstybių narių apyvartos mokesčių statymų derinimo 12 ir 28 straipsnius, jeigu ji palieka galioti lengvatinį 5 % pridėtinės vertės mokesčio tarifą rinkliavoms už naudojimąsi nepriklausomo trečiojo asmens eksploatuojamais keliais, kai nuo 1992 m. iki 1994 m. minėta valstybė šioms paslaugoms taikė standartinį mokesčio tarifą. Pagal minėtos direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktą galimas taikyti lengvatinis tarifas neturi būti mažesnis kaip 12 %. Be to, valstybė narė, kuri kitą paslaugą nei nurodytos Šeštosios direktyvos H priede atžvilgiu laikosi suderintą šios direktyvos nuostatą, negali nesilaikyti sąsipareigojimų remdamasi šios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktu, nes šios nuostatos tikslas yra visiškai kitoks, bent – laipsniškas nacionalinės teisės nuostatų suderinimas su Šeštosios direktyvos nuostatomis, todėl šioms paslaugoms ji negali iš naujo nustatyti lengvatinio tarifo.

(žr. 49, 55–56, 59 punktus ir rezoliucinės dalį)

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. birželio 12 d. (*)

„Valstybės sąsipareigojimų nevykdymas – Priimtinumas – Res judicata – Šeštoji PVM direktyva – 4 straipsnio 5 dalies pirmoji pastraipa, 12 straipsnio 3 dalies a punktas ir 28 straipsnio 2 dalies e punktas“

Byloje C-462/05

dėl 2005 m. gruodžio 22 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl sąsipareigojimų nevykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama R. Lyal ir M. Afonso, nurodžiusi adresą dokumentams pateikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Portugalijos Respubliką, atstovaujamą L. Fernandes, Â. Seiça Neves ir R. Laires,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai R. Silva de Lapuerta (pranešėja), E. Juhász, J. Malenovský ir T. von Danwitz,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį ir įvykus 2008 m. kovo 13 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimas

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad palikdama galioti teisės aktus, pagal kuriuos kelių rinkliavoms už naudojamus tiltus per Težų Lisabonoje yra taikomas lengvatinis 5 % pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) tarifas, Portugalijos Respublika nevykdo sąsipareigojimų pagal 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių statymų derinimo — Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1), iš dalies pakeistos 2001 m. sausio 19 d. Tarybos direktyva 2001/4/EB (OL L 22, p. 17, toliau – Šeštoji direktyva), 12 ir 28 straipsnius.

Teisinis pagrindas

Šeštoji direktyva

2 Šeštosios direktyvos devyniolikta konstatuojamoji dalis numato:

„kadangi būtina numatyti pereinamąjį laikotarpį, per kurį būtų galima laipsniškai suderinti nurodytą sritį nacionalinius įstatymus.“

3 Pagal Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punktą PVM apmokestinamas „prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, kai šalies teritorijoje už atlygą prekes tiekia ar paslaugas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks“.

4 Pagal Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 1 ir 5 dalis:

„1. „Apmokestinamasis asmuo“ – tai bet kuris asmuo, savarankiškai vykdomas bet kurioje vietoje bet kurią ekonominę veiklą, nurodytą 2 dalyje, nesvarbu, koks tos veiklos tikslas ar rezultatas.

<...>

5. Valstybinės, regioninės ir vietinės valdžios institucijos ir viešosios teisės reguliuojamos kitos įstaigos neturi būti laikomos apmokestinamaisiais asmenimis veiklos, kurią jos vykdo, ar sandorių, kuriuos jos sudaro kaip valdžios institucijos, atžvilgiu, net jei jos renka mokesčius, rinkliavas, įmokas ar kitus su šia veikla ar sandoriais susijusius mokesčius.

Tačiau kai jos vykdo tokią veiklą ar sandorius, jos turi būti laikomos apmokestinamuoju asmeniu tokios veiklos ar sandorių atžvilgiu, jei jų traktavimas kaip neapmokestinamojo asmens labai iškraipytų konkurenciją.

Bet kuriuo atveju šias įstaigas reikia laikyti apmokestinamaisiais asmenimis D priede išvardytos veiklos atžvilgiu, jei toji veikla nėra tokio menko masto, dėl kurio ji būtų visiškai nereikšminga.

<...>“ (Pataisytas vertimas)

5 Dėl PVM tarifų Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies a punkto pirmoji–trečioji pastraipos numato:

„Standartinis pridėtinės vertės mokesčio tarifas kiekviena valstybė narė nustato kaip tam tikrą apmokestinamosios vertės procentą; jis turi būti toks pats ir tiekiamoms prekėms, ir teikiamoms paslaugoms. Šis procentas nuo 2001 m. sausio 1 d. iki 2005 m. gruodžio 31 d. negali būti mažesnis kaip 15 %.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir po konsultacijų su Europos Parlamentu bei su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, vieningai balsuodama nusprendžia dėl standartinio tarifo, kuris bus taikomas po 2005 m. gruodžio 31 d., dydžio.

Valstybės narės taip pat gali taikyti vieną ar du lengvatinius tarifus. Šie tarifai išreiškiami apmokestinamosios vertės procentu, kuris negali būti mažesnis kaip 5 %, ir taikomi tik H priede nurodytoms tiekiamų prekių ir teikiamų paslaugų kategorijoms.“ (Pataisytas vertimas)

6 Paslaugos, kai sumokant rinkliavą leidžiama naudotis keliais, nėra numatytos nei Šeštosios direktyvos D priedo sąraše, nei šios direktyvos H priedo sąraše.

7 Šeštosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalis yra tokia:

„Nepaisant 12 straipsnio 3 dalies, 28 l straipsnyje nurodytu pereinamuoju laikotarpiu taikomos šios

nuostatos.

<...>

d) valstybės narės, kurios 1991 m. sausio 1 d. maitinimo paslaugoms, vaikiškiems drabužiams, vaikiškai avalynei ir būstui taikė lengvatinį tarifą, šioms prekėms ir paslaugoms gali jį taikyti toliau.

e) valstybės narės, kurios 1991 m. sausio 1 d. prekėms ir paslaugoms, kitoms nei H priede nurodytos prekės ir paslaugos, taikė lengvatinį tarifą, minėtoms prekėms ir paslaugoms gali taikyti lengvatinį tarifą arba vieną iš dviejų sumažintų lengvatinių tarifų, numatytų 12 straipsnio 3 dalyje, su sąlyga, kad tarifas yra ne mažesnis kaip 12 %.“ (Pataisytas vertimas)

Nacionalinė teisė

8 Portugalijos pridėtinės vertės mokesčio kodekso (toliau – CIVA) 18 straipsnio 1 dalies a punktas numato, kad CIVA I priedo sąraše nurodytas importas, prekių tiekimas ir paslaugų teikimas yra apmokestinami lengvatiniu 5 % PVM tarifu. Šio sąrašo 2.19 punktas numato „kelių rinkliavas už naudojimąsi tiltais per Težė Lisabonoje“.

9 Portugalijos teisės aktai, susiję su šios rėšies rinkliavoms taikomu PVM tarifu, keitėsi taip:

– 1991 m. sausio 1 d. galiojo lengvatinis 8 % tarifas, kuris buvo taikomas ir greitkelių rinkliavoms,

– pagal 1992 m. kovo 9 d. įstatymą Nr. 2/92 nuo 1992 m. kovo 24 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. buvo taikomas standartinis PVM tarifas,

– pagal 1994 m. gruodžio 27 d. įstatymą Nr. 39/B/94 nuo 1995 m. sausio 1 d. kelių rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težė yra taikomas lengvatinis 5 % PVM tarifas; kitoms rinkliavoms taikomas standartinis tarifas.

Faktinės bylos aplinkybės ir ikiteisminis procesas

Nagrinėjamos bylos aplinkybės

10 5 % PVM tarifas, kuris Portugalijos Respublikoje taikomas kelių rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težė, buvo nagrinėjamas 1996 m. balandžio mėnesį Komisijos pradžioje pirmojoje procedūroje dėl valstybės subsidijavimų nevykdymo. Ši procedūra baigėsi 2001 m. kovo 8 d. priėmus sprendimą *Komisija prieš Portugaliją* (C-276/98, Rink. p. I-1699).

11 Byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas, buvo nagrinėjamos ne tik su naudojimusi tiltais už rinkliavą per Težė susijusios paslaugos, bet ir sandoriai dėl tam tikrų prekių. Komisija teigė, kad taikydama šioms paslaugoms ir sandoriams 5 % PVM tarifą, Portugalijos Respublika nevykdė subsidijavimų pagal Šeštosios direktyvos 12 straipsnį ir 28 straipsnio 2 dalį.

12 Minėtame sprendime *Komisija prieš Portugaliją* Teisingumo Teismas patenkino Komisijos ieškinio dalį dėl prekių, tačiau atmetė šio ieškinio dalį dėl rinkliavų. Minėto sprendimo motyvai yra šie:

„22 Komisija kaltina Portugalijos Respubliką, kad ši, taikydama rinkliavoms už naudojimąsi tiltais per Težė Lisabonoje vietoj Portugalijoje taikomo standartinio 17 % PVM tarifo lengvatinį 5 % tarifą, pažeidė Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalį ir 28 straipsnio 2 dalį.

23 Ta?iau reikia konstatuoti, kad Komisija Teisingumo Teismui nepateik? ?rodym?, kurie jam leist? nustatyti tariam? valstyb?s ?sipareigojim? ne?vykdyd?. I? tikr?j? reikia pasteb?ti, jog n?ra nustatyta, kad aptariam? paslaug? teikimas yra apmokestinamas PVM.

24 ?iuo poži?riu reikia priminti, kad pagal Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkt? PVM apmokestinamas tik paslaug? teikimas, kai jas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks.

25 Pagal šios direktyvos 4 straipsnio 5 dal? viešosios teis?s reguliuojamos ?staigos nelaikomos apmokestinamaisiais asmenimis veiklos, kuri? jos vykdo, ar sandori?, kuriuos jos sudaro kaip valdžios institucijos, atžvilgiu, net jei jos tai daro už atlyg?. Kaip daugel? kart? nurod? Teisingumo Teismas, iš šio teksto, išnagrino?to atsižvelgiant ? min?tos direktyvos tikslus, matyti, jog tam, kad b?t? taikoma neapmokestinimo taisykl?, turi b?ti ?vykdytos dvi kumuliacin?s s?lygos, t. y. veiki? turi vykdyti viešoji ?staiga, kuri t? veiki? vykdo kaip valdžios institucija (žr., be kita ko, 2000 m. rugs?jo 12 d. sprendim? *Komisija prieš Graikij?*, C?260/98, Rink. p. I?6537, 34 punkt?; *Komisija prieš Pranc?zij?*, C?276/97, Rink. p. I?6251, 39 punkt?; *Komisija prieš Airij?*, C?358/97, Rink. p. I?6301, 37 punkt?; *Komisija prieš Didži?j? Britanij?*, C?359/97, Rink. p. I?6355, 49 punkt? ir *Komisija prieš Nyderlandus*, C?408/97, Rink. p. I?6417, 34 punkt? <...>).

26 Ta?iau Komisija negin?ijo fakto, kad, kaip per teismo pos?d? pabr?ž? Portugalijos vyriausyb?, naudojimosi už rinkliav? tiltu per Tež? Lisabonoje paslaug? teikia viešosios teis?s reguliuojama ?staiga, veikianti kaip valdžios institucija.

27 Taigi reikia konstatuoti, kad šiuo atveju yra ?vykdytos Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje numatytos s?lygos, tod?l viešosios teis?s reguliuojamos ?staigos teikiamos paslaugos n?ra apmokestinamos. Šiuo poži?riu Komisija klaidingai tvirtina, kad ši nuostata suteikia tik galimyb? nukrypti nuo Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkte ?tvirtinto bendro principo. I? tikr?j?, kaip tai aiškiai matyti iš Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies formuluot?s, valstyb?s nar?s neturi teis?s apmokestinamaisiais asmenimis laikyti viešosios teis?s reguliuojam? ?staig?, kai jos kaip valdžios institucijos vykdo veiki?, nenurodyt?, kaip yra šiuo atveju, Šeštosios direktyvos D priede ir neatitinka 4 straipsnio 5 dalies antrojoje pastraipoje numatyt? s?lyg?. Tod?l jos negali pagal Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkt? apmokestinti ši? ?staig? sudarom? sandori? (šiuo klausimu žr. 1989 m. spalio 17 d. Sprendimo *Comune di Carpaneto Piacentino ir kt.*, 231/87 ir 129/88, Rink. p. 3233, 33 punkt?).

28 Žinoma, jeigu aptariamoms veikloms neapmokestinus PVM b?t? labai iškraipoma konkurencija Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies antrosios pastraipos prasme, pagal ši? nuostat? naudojimosi tiltu sumok?jus rinkliav? b?t? apmokestinamas. Ta?iau reikia konstatuoti, kad vykstant ikiteisminei proced?rai Komisija nenurod?, kad esama toki? iškraipym?.

29 Priešingai tam, k? teigia Komisija, nustatydamas ar palikdamas galioti lengvatin? PVM taif? rinkliavoms už naudojim?si tiltu per Tež? Portugalijos Respublika nepažeid? Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies ir 28 straipsnio 2 dalies. Nagrin?jant š? ieškin? nereikia atsakyti ? klausim?, ar ši valstyb? nar? pažeid? kitas šios direktyvos nuostatas. I? tikr?j? vykstant ikiteisminei proced?rai Komisija nepateik? jokio kaltinimo d?l kit? Šeštosios direktyvos nuostat?, išskyrus d?l 12 straipsnio 3 dalies ir 28 straipsnio 2 dalies, pažeidimo, tod?l toks pažeidimas n?ra gin?o dalykas.

30 Taigi reikia atmesti Komisijos ieškin? tiek, kiek jis susij?s su rinkliavomis už naudojim?si tiltais per Tež? Lisabonoje.

Su šia byla d?l ?sipareigojim? ne?vykdyto susijusi ikiteismin? proced?ra

13 Po min?to sprendimo *Komisija prieš Portugalij?* paskelbimo Komisija nusprend? prad?ti nauj? proced?r? d?l ?sipareigojim? ne?vykdyto. 2003 m. gruodžio 19 d. oficialiame pranešime Portugalijos Respublikai buvo pateikti du kaltinimai:

- pagrindinis kaltinimas: nurodyti ?sipareigojimai ne?vykdyti d?l CIVA tariamo nesuderinamumo su Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalimi; jeigu aptariamas paslaugas teik? PVM neapmokestinamas asmuo, jos netur?jo b?ti apmokestinamos šiuo mokes?iu,
- bet jeigu Portugalijos valdžios institucijos manyt?, kad aptariamos paslaugos yra apmokestinamos, ?sipareigojimai b?t? ne?vykdyti d?l CIVA tariamo nesuderinamumo su šios direktyvos 12 ir 28 straipsniais, nes šiuo atveju reikt? taikyti ne lengvatin?, o standartin? PVM tarif?.

14 Atsižvelgdama ? Portugalijos valdžios institucij? atsakym? ? š? oficial? ?sp?jim?, 2004 m. liepos 19 d. Komisija išsiunt? Portugalijos Respublikai pagr?st? nuomon?, kurioje pakartojo savo pagrindinius bei alternatyvius argumentus ir paragino per du m?nesius nuo šios nuomon?s gavimo imtis b?tin? priemoni?, kad ?vykdyt? joje nurodytus ?sipareigojimus. Kadangi per nustatyt? termin? ši valstyb? nar? nesi?m? priemoni?, kad b?t? pakeisti jos teis?s aktai, Komisija nusprend? pareikšti š? ieškin? d?l ?sipareigojim? ne?vykdyto.

15 Savo ieškin? Komisija grindžia tik antruoju iš dviej? šio sprendimo 13 punkte nurodyt? kaltinim?, t. y. tuo, kad keli? rinkliavoms už naudojim?si tiltais per Tež? Lisabonoje yra taikomas ne standartinis, o 5 % PVM tarifas.

D?l ieškinių

16 Atskiru dokumentu Portugalijos Respublika, remdamasi Teisingumo Teismo proced?ros reglamento 91 straipsnio 1 dalimi, pateik? prieštaravim? d?l priimtimumo. 2007 m. sausio 16 d. Sprendimu Teisingumo Teismas nusprend? nagrin?ti š? prieštaravim? nagrin?jant byl? iš esm?s ir priimti d?l jo sprendim? kartu su bylos sprendimu.

D?l prieštaravimo, susijusio su priimtimumu

Šali? argumentai

17 Portugalijos Respublika pateikia prieštaravim? d?l priimtimumo remdamasi *res judicata* principu. Ji mano, kad min?tame sprendime *Komisija prieš Portugalij?* Teisingumo Teismas tur?jo atsakyti ? tok? pat? klausim?, koks yra pateiktas šiame ieškinyje. Nepasikeit? nei faktin?s aplinkyb?s, nei taikoma vidaus ar Bendrijos teis?, tod?l min?to sprendimo 29 straipsnyje Teisingumo Teismo pateikta išvada, kad n?ra pažeista Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalis ir 28 straipsnio 2 dalis, turi *res judicata* gali?, tod?l ieškinys yra nepriimtinas.

18 Ši valstyb? nar? pažymi, jog nors oficialiame ?sp?jime ir pagr?stoje nuomon?je nurodomi kiti iš Portugalijos teis?s akt? kylantys Šeštosios direktyvos pažeidimai, vis? pirma jos 4 straipsnio 5 dalies pažeidimas, vis d?lto gin?o dalykas apsiriboja šios direktyvos 12 ir 28 straipsniais, kuriais jau buvo remtasi byloje, kur priimtas min?tas sprendimas *Komisija prieš Portugalij?*

19 Komisija gin?ija Portugalijos Respublikos pateikt? prieštaravim? d?l ieškinių priimtimumo.

20 Viena vertus, ji mano, kad *res judicata* principas susij?s tik su faktin?mis ir teisin?mis aplinkyb?mis, kurios jau realiai arba b?tinai išnagrin?tos min?tame sprendime *Komisija prieš Portugalij?*

, o iš jo 23-28 punktų negalima daryti išvados, jog buvo nustatyta, kad Portugalijos teisės aktai nepažeidžia Šeštosios direktyvos 12 ir 28 straipsnių. Šiame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo tik tai, kad Komisija neįrodė, jog aptariamą paslaugą teikė privatus asmuo.

21 Kita vertus, Komisija mano, kad akivaizdžiai pasikeitė 2001 m. nustatytais laikytos faktinės aplinkybės, todėl naujos bylos, kurios šalys yra tos pačios ir kurios dalykas yra toks pats kaip ir ieškinio, dėl kurio priimtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, atžvilgiu minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją* negali būti *res judicata* galios.

22 Šiuo požiūriu Komisija nurodo dviprasmišką, akivaizdžiai prieštarų ir laipsniškai besikeičiančią Portugalijos valdžios institucijų pozicijų dėl subjekto, kuriam pavesta eksploatuoti tiltus už rinkliavą per Težę Lisabonoje, teisinio statuso. Per bylos, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, teismo posėdžiu šios institucijos teigė, kad eksploatuojantis asmuo yra viešasis subjektas, tačiau šios bylos ikiteisminėje procedūroje nurodė, kad eksploatuojantis asmuo yra privatus teisės reguliuojama komercinė bendrovė, bei pridūrė, kad šiame sprendime Teisingumo Teismas atliko vertinimą remdamasis Portugalijos Respublikos atstovų neaiškiais rašytiniais ir žodiniais paaiškinimais.

Teisingumo Teismo vertinimas

23 Kaip matyti iš nusistovėjusios teismo praktikos, *res judicata* principas yra susijęs tik su faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, kurios jau realiai arba būtinai išnagrinėtos aptariamame teismo sprendime (1991 m. vasario 19 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-281/89, Rink. p. I-347, 14 punktas; 1996 m. lapkričio 28 d. Nutarties *Lenz prieš Komisiją*, C-277/95 P, Rink. p. I-6109, 50 punktas ir 2002 m. spalio 15 d. Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 44 punktas).

24 Nors šiuo atveju, kaip ir byloje, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Komisija prieš Portugaliją*, nurodytas sąsijimas nevykdymas siejamas su Šeštosios direktyvos 12 ir 28 straipsnių pažeidimu, vis dėlto reikia pažymėti, kad nei minėtos bylos ikiteisminėje procedūroje, nei rašytinėje proceso dalyje Portugalijos Respublika neužsiminė apie tai, kad aptariamą paslaugą teikiantis asmuo yra koncesionaras. Dėl eksploatuojančio asmens teisinio statuso buvo užsiminta tik per teismo posėdžiu, kurio metu šios valstybės narės atstovas tik nurodė, kad eksploatuojantis asmuo yra viešosios teisės reguliuojama įstaiga, veikianti kaip valdžios institucija (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 26 punktą).

25 Tačiau šios bylos ikiteisminėje procedūroje Portugalijos Respublika pirmą kartą nurodė, kad tiltus per Težę Lisabonoje eksploatuoja *Lusoponte– Concessionária para a travessia do Tejo SA* (toliau – *Lusoponte*), t. y. žmonių konsorciumas, kuriam po tarptautinio viešojo pirkimo procedūros iki 2030 m. kovo 24 d. buvo suteikta koncesija, apimanti dabartinio Vasco de Gama tilto projekto koncepciją, statybą, finansavimą, eksploataciją ir priežiūrą bei ankstesnio, t. y. Balandžio 25 d. tilto, eksploataciją ir priežiūrą.

26 Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog nors byloje dėl sąsijimo nevykdymo pagal EB 226 straipsnį Komisija turi parodyti, kad jos nurodytas sąsijimas nevykdytas, vis dėlto pagal EB 10 straipsnį valstybės narės turi padėti Komisijai įgyvendinti tų uždavinių, kurų būtent pagal EB 211 straipsnį sudaro EB sutarties nuostatų bei ją vadovaujantis institucijų priimtų nuostatų taikymo užtikrinimas. Tikrindama direktyvai veiksmingai įgyvendinti skirtą nacionalinių nuostatų tinkamą taikymą praktikoje Komisija yra visiškai priklausoma nuo atitinkamos valstybės narės pateiktų duomenų, todėl ši valstybė negalėtų remtis su nacionaline teise ir praktika susijusios konkrečios informacijos, kuri pateiktų Komisijai, stoka, o dėl to ir ieškinio nepriimtumu (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 15 ir 17 punktus bei nurodytą

teismo praktik?; taip pat 2007 m. spalio 25 d. Sprendimo *Komisija prieš Airij?*, C?248/05, Rink. p. I?0000, 67 ir 68 punktus bei nurodyt? teismo praktik?).

27 Reikia konstatuoti, kad nauja Portugalijos Respublikos informacija d?l aptariam? paslaugas teikian?io asmens teisinio statuso i? esm?s kei?ia faktines aplinkybes, kuri? at?vilgiu min?tame sprendime *Komisija prieš Portugalij?* Teisingumo Teismas nusprend?, kad, kiek tai susij? su keli? rinkliavomis u? naudojim?si tiltais per Te?? Lisabonoje, yra taikoma ?e?tosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalis, ir atitinkamai turi b?ti atmestas kaltinimas, grindžiamas jos 12 ir 28 straipsni? pažeidimu. Šiomis aplinkyb?mis Portugalijos Respublika negal?t? pagr?stai remtis *res judicata* principu, nes nagrin?jamos bylos ir bylos, kurioje buvo priimtas min?tas sprendimas *Komisija prieš Portugalij?*, dalykas skiriasi, o tai matyti b?tent i? nagrin?jamoje byloje šios valstyb?s nar?s Komisijai pateiktos informacijos.

28 Taigi Portugalijos Respublikos pateikt? pries?taravim? d?l Komisijos ie?kinio priimtino reikia atmesti kaip nepagr?st?.

D?l esm?s

29 Pirmiausia pažym?tina, jog tariamas ?sipareigojim? ne?vykdyimas, kuris grindžiamas ?e?tosios direktyvos 12 ir 28 straipsniais nustatyt? tarif? klaidingu taikymu, lemia, kad šiuo atveju netaikoma ?e?tosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalis arba prireikus ši nuostata taikoma kartu su šios dalies antr?ja pastraipa.

30 I? tikt?j?, jeigu b?t? taikoma ?e?tosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmoji pastraipa, prek? tiekimas ar paslaug? teikimas u? atlyg? šalies teritorijoje neb?t? apmokestinamas, kai prekes tiek? ar paslaugas teikt? PVM neapmokestinamas asmuo. Tik tuo atveju, kai d?l min?toje pirmojoje pastraipoje numatyto neapmokestinimo b?t? labai i?skraipyta konkurencija, aptariam? paslaugos pagal tos pa?ios 5 dalies antr?j? pastraip? b?t? apmokestinamos PVM.

D?l ?e?tosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios ir antrosios pastraip? taikymo

– Šali? argumentai d?l min?tos pirmosios pastraipos

31 Komisija tvirtina, kad šioje byloje ?e?tosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmoji pastraipa n?ra taikoma. Per ikiteismin? proced?r? jai pateiktuose atsakymuose Portugalijos valdžios institucijos patvirtino, kad *Lusoponte*, kuriam pavesta eksploatuoti tiltus per Te?? Lisabonoje bei u? naudojim?si šiais statiniais rinkti rinkliavas (u? Balandžio 25 d. tilt? – nuo 1996 m. sausio 1 d., o u? Vasco de Gama tilt? – nuo 1998 m. kovo 29 d.), yra privatin?s teis?s subjektas, kuriam suteikta koncesija, susijusi su viešojo naudojimo statiniu. Tod?l pirmoji i? dviej? pagal Teisingumo Teismo praktik? reikalaujam? kumuliacini? s?lyg?, kad b?t? taikoma min?ta nuostata, b?tent, kad eksploatuojantis asmuo b?t? viešosios teis?s reguliuojama ?staiga, n?ra ?vykdyta.

32 Portugalijos Respublika sutinka, kad tiltus u? rinkliav? eksploatuojantis asmuo yra konsorciumas, kur? sudaro kelios Portugalijos ?mon?s bei po vien? Anglijos ir Pranc?zijos ?mon?. Ta?iau d?l jam suteiktos koncesijos objekto ir tikslo bei viešosios valdžios gali? ir jam taikom? administracin?s teis?s, šis konsorciumas yra viešosios teis?s reguliuojama ?staiga.

33 Portugalijos Respublika mano, kad i? Teisingumo Teismo praktikos, susijusios su ?e?tosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirm?ja pastraipa, n?ra aišku, ar šioje nuostatoje numatytas subjekt? neapmokestinimas PVM taikomas tik „viešosioms ?staigoms“, t. y. strukt?riškai ? vieš?j? administracij? integruotiems subjektams, ar, atvirkšt?iai, ši nuostata apima ir „viešosios teis?s reguliuojamas ?staigas“. Ši valstyb? nar? daro i?svad?, kad tiek d?l šios nuostatos formuluot?s, tiek d?l PVM neutralumo principo neapmokestinimo schema turi b?ti taikoma ir „viešosios teis?s

reguliuojam? „staig“, šiuo atveju *Lusoponte*, atžvilgiu.

– Teisingumo Teismo vertinimas

34 Pirmiausia pažym?tina, jog Teisingumo Teismas yra nusprend?s, kad leidimas naudotis keliu sumok?jus rinkliav? yra paslaugos teikimas už atlyg? Šeštosios direktyvos 2 straipsnio 1 punkto prasme (min?to sprendimo *Komisija prieš Pranc?zij?* 36 punktas; min?to 2000 m. rugs?jo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Airij?* 34 punktas; min?t? sprendim? *Komisija prieš Didži?j? Britanij?* 46 punktas; *Komisija prieš Nyderlandus* 30 punktas; *Komisija prieš Graikij?* 31 punktas ir 2001 m. sausio 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispanij?*, C?83/99, Rink. p. I?445, 11 punktas).

35 Taip pat, kaip daugel? kart? pabr?ž? Teisingumo Teismas, iš Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos, nagrin?jamos atsižvelgiant ? šios direktyvos tikslus, matyti, jog tam, kad b?t? taikoma neapmokestinimo taisykl?, turi b?ti ?vykdytos dvi kumuliacin?s s?lygos, t. y. veickl? turi vykdyti viešosios teis?s reguliuojama ?staiga, kuri t? veickl? vykdo kaip valdžios institucija (1987 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, 235/85, Rink. p. 1471, 21 punktas; min?to sprendimo *Comune di Carpaneto Piacentino ir kt.* 12 punktas ir 1991 m. liepos 25 d. Sprendimo *Ayuntamiento de Sevilla*, C?202/90, Rink. p. I?4247, 18 punktas; taip pat žr. min?to sprendimo *Komisija prieš Pranc?zij?* 39 punkt?; min?to 2000 m. rugs?jo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Airij?* 37 punkt?; min?to sprendimo *Komisija prieš Didži?j? Britanij?* 49 punkt?; min?to 2000 m. rugs?jo 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 34 punkt?; min?t? sprendim? *Komisija prieš Graikij?* 34 punkt?; *Komisija prieš Ispanij?* 11 punkt? ir 2007 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Götz*, C?408/06, Rink. p. I?0000, 41 punkt?).

36 Šioje byloje Portugalijos Respublika pateikia išsami? argument?, kad patvirtint?, jog *Lusoponte* yra viešosios teis?s reguliuojama ?staiga, ta?iau šie argumentai n?ra paremti šio subjekto korporacin?s ar institucin?s strukt?ros analize. Tik d?l veiklos objekto ar tikslo j? galima b?t? laikyti viešosios teis?s reguliuojama ?staiga. Šiuo poži?riu tiesiogin? ar netiesiogin? šio subjekto priklausomyb? nuo viešosios administracijos ar integravimas ? jos strukt?r? netur?t? jokios reikšm?s.

37 Portugalijos Respublikos tvirtinimui negali b?ti pritarta.

38 D?l Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje nurodytos pirmosios s?lygos, pagal kuri? operatorius turi b?ti viešosios teis?s reguliuojama ?staiga, Teisingumo Teismas nusprend?, kad privataus asmens veikla n?ra atleidžiama nuo PVM vien d?l to, kad j? sudaro viešosios valdžios funkcij? vykdymas (min?to 1987 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 21 punktas ir min?to sprendimo *Ayuntamiento de Sevilla* 19 punktas).

39 Iš tikr?j? kai veickl?, kuri? sudaro viešosios valdžios funkcij? vykdymas, pavedama atlikti nepriklausomam tre?iajam asmeniui arba kai j? vykdo ? viešosios administracijos organizacin? strukt?r? neintegruoti subjektai ir ji atliekama kaip nepriklausoma ekonomin? veikla, Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmojoje pastraipoje numatyta išimtis n?ra taikoma (šiuo klausimu žr. min?to 1987 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus* 22 punkt? ir min?to sprendimo *Ayuntamiento de Sevilla* 20 punkt?).

40 Šiuo atveju negin?ytina, kad *Lusoponte* yra tre?iasis asmuo, kuris n?ra integruotas ? viešosios administracijos strukt?r? ir yra nuo jos visiškai nepriklausomas. Tiksliau, kaip nurodyta šio sprendimo 25 punkte, tai yra ?moni? konsorciumas, ?steigtas kaip akcin? bendrov?, kuri? valdo Portugalijos ?mon?s bei viena Anglijos ir viena Pranc?zijos ?mon?; po viešojo pirkimo proced?ros šiam konsorciumui Portugalijos valdžios institucijos suteik? koncesij?.

41 Šiomis aplinkyb?mis reikia konstatuoti, kad *Lusoponte* negali b?ti laikomas „viešosios teis?s

reguliuojama „staiga“ Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos prasme. Taigi ši nuostata nagrinėjamoje byloje netaikoma.

42 Netaikant šioje byloje Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipos, nėra taikoma ir minėtos 5 dalies antroji pastraipa, nes ši nuostata taikoma tik pirmojoje pastraipoje nurodytą subjektą atžvilgiu.

Dėl Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies a punkto ir 28 straipsnio 2 dalies e punkto pažeidimo

– Šalių argumentai

43 Komisija mano, kad Portugalijos teisės aktai pažeidžia Šeštosios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies a punktą, nes aptariamą paslaugą nėra tarp tų, kurios išvardytos šios direktyvos H priede, todėl PVM lengvatinis tarifas netaikytinas.

44 Kalbant apie šios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktą, pažymėtina, jog Komisija mano, kad ši nuostata taip pat neleidžia taikyti CIVA numatyto lengvatinio tarifo. Nors 1991 m. sausio 1 d. ir buvo taikomas lengvatinis tarifas, nuo 1992 m. kovo 24 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. aptariamoms paslaugoms apmokestintos standartiniu tarifu, todėl negalima vėl nustatyti lengvatinio tarifo. Šis požiūris yra paremtas siekiu suvienodinti PVM tarifų dydžius, kaip numato 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyvos 92/77/EEB, papildančios bendrą pridėtinės vertės mokesčio sistemą ir iš dalies keičiančios Direktyvą 77/388/EEB (OL L 316, p. 1), antra konstatuojamoji dalis, bei šios nuostatos leidžiančiu nukrypti ir laikinuojų pobūdžiu, dėl kurio jį reikia aiškinti siaurai.

45 Komisija pažymi, kad bet kuriuo atveju, net jeigu Teisingumo Teismas negalėtų pritarti šiam siauram aiškinimui, reikėtų konstatuoti, kad Portugalijos teisės aktai, kurie kelių rinkliavoms už naudojimusi tiltais per Težę Lisabonoje numato mažesnę nei 12 % tarifą, pažeidžia Šeštosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktą.

46 Portugalijos Respublika tvirtina, kad šiuo atveju taikomas tarifas yra paremtas šios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktu, nes priešingai tam, ką numato šios dalies d punktas, vienintelė sąlyga, kuri aiškiai nustatyta pirmojoje iš šių dviejų nuostatų, yra ta, kad lengvatinis tarifas aptariamoms paslaugoms būtų buvęs taikomas 1991 m. sausio 1 dieną.

47 Portugalijos Respublika nurodo, jog savo sprendime Teisingumo Teismas tik galėtų konstatuoti, kad 5 % tarifas negali būti taikomas, bei nustatyti tarifą, kurį reikėtų taikyti vietoj numatyto CIVA. Šios valstybės narės manymu, jeigu Teisingumo Teismas konstatuotų, kad yra pažeisti Šeštosios direktyvos 12 ir 28 straipsniai, bet kuriuo atveju vietoj standartinio 21 % tarifo būtų galima taikyti tarpinį 12 % tarifą.

– Teisingumo Teismo vertinimas

48 Šioje byloje yra dvi teisinės kliūtys taikyti Šeštosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punkto pereinamojo laikotarpio schemą.

49 Pirma, kaip matyti iš šios nuostatos formuluotės, tarifas, kurį galima taikyti, neturi būti mažesnis kaip 12 %. Šioje byloje žinoma, kad 1991 m. sausio 1 d. kelių rinkliavoms už naudojimusi tiltais per Težę Lisabonoje Portugalijos Respublika taikė lengvatinį tarifą, o nuo minėtos datos iki šios dienos šis tarifas visada buvo mažesnis kaip 12 %.

- 50 Antra, kaip nurod? Komisija, nuo 1992 m. kovo 24 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. aptariamoms paslaugoms buvo taikomas standartinis PVM tarifas, tod?l Portugalijos Respublika netur?jo teis?s v?l nustatyti lengvatinio tarifo.
- 51 I? ties? primintina, kad Bendrijos PVM sistema apskritai yra laipsni?sko nacionalin?s teis?s akt? suderinimo, atlikto remiantis EB 93 ir 94 straipsniais, rezultatas. Teisingumo Teismas nuosekliai laik?si nuomon?s, kad ?is suderinimas, ?tvirtintas v?lesn?se direktyvose ir ypa? ?e?tojoje direktyvoje, vis dar yra negalutinis (1989 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *ORO Amsterdam Beheer ir Concerto*, C?165/88, Rink. p. I?4081, 21 punktas ir 2006 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Eurodental*, C?240/05, Rink. p. I?11479, 50 punktas).
- 52 Taigi ?is numatytas suderinimas dar n?ra pasiektas, nes ?e?tosios direktyvos 28 straipsnis valstyb?ms nar?ms leidžia toliau taikyti ar numatyti tam tikras nuostatas, kurios nesant tokio leidimo b?t? su ?ia direktyva nesuderinamos (?iuo klausimu ?r. 2000 m. liepos 13 d. Sprendimo *Idéal tourisme*, C?36/99, Rink. p. I?6049, 38 punkt? ir min?to sprendimo *Eurodental* 51 punkt?).
- 53 Ta?iau, kaip matyti i? ?e?tosios direktyvos XVI antra?tin?s dalies pavadinimo ir devynioliktos konstatuojamosios dalies, min?tu 28 straipsniu siekiama per pereinam?j? laikotarp? leisti laipsni?škai suderinti nurodyt? sri?i? nacionalinius ?statymus.
- 54 Kalbant apie leidžian?i? nukrypti pereinamojo laikotarpio schem?, ?e?tosios direktyvos 28 straipsnis turi b?ti ai?kinamas siauriau (?iuo klausimu ?r. 2002 m. kovo 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Suomij?*, C?169/00, Rink. p. I?2433, 34 punkt? ir min?to sprendimo *Eurodental* 54 punkt?) ir atsi?velgiant ? jo tiksl?.
- 55 Kadangi yra ?inoma, kad nuo 1992 m. kovo 24 d. iki 1994 m. gruodžio 31 d. aptariamoms paslaugoms buvo taikomas standartinis PVM tarifas, ?iuo atveju Portugalijos Respublika negali v?l nustatyti lengvatinio tarifo ?i? paslaug? at?vilgiu (?iuo klausimu ?r. 1991 m. spalio 17 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispanij?*, C?35/90, Rink. p. I?5073, 7 punkt?; 1992 m. spalio 27 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietij?*, C?74/91, Rink. p. I?5437, 15 punkt?; 1999 m. rugs?jo 16 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispanij?*, C?414/97, Rink. p. I?5585, 29 punkt? ir min?to sprendimo *Eurodental* 55 punkt?).
- 56 Kadangi aptariam? paslaug? at?vilgiu Portugalijos Respublika laik?si suderint? ?e?tosios direktyvos nuostat?, ji negali nesilaikyti ?sipareigojim? remdamasi ?ios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punktu, nes ?ios nuostatos tikslas yra visi?kai kitoks, b?tent – laipsni?skas nacionalin?s teis?s nuostat? suderinimas su ?e?tosios direktyvos nuostatomis.
- 57 ?e?tosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punkto ir tos pa?ios 2 dalies d punkto formuluo?i? skirtumas, kuriuo remiasi Portugalijos Respublika, nepateisint? kitokios i?svados negu ta, kuri darytina remiantis ankstesniais dviem punktais, nes ?ios pereinamojo laikotarpio nuostatos turi bendr? – laipsni?sko derinimo tiksl?.
- 58 ?iuo atveju n?ra ?vykdytos ?e?tosios direktyvos 28 straipsnio 2 dalies e punkto taikymo s?lygos, tod?l keli? rinkliavoms u? naudojim?si tiltais per Te?? Lisabonoje tur?jo b?ti taikomas standartinis PVM tarifas.
- 59 Atsi?velgiant ? tai, kas buvo pasakyta, reikia pripa?inti, kad palikdama galioti lengvatin? 5 % PVM tarif? keli? rinkliavoms u? naudojim?si tiltais per Te?? Lisabonoje, Portugalijos Respublika ne?vykdyd? ?sipareigojim? pagal ?e?tosios direktyvos 12 ir 28 straipsnius.

D?I bylin?jimosi išlaid?

60 Pagal Proced?ros reglamento 69 straipsnio 2 dal? pralaim?jusiai šaliai nurodoma padengti bylin?jimosi išlaidas, jei laim?jusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylin?jimosi išlaidas iš Portugalijos Respublikos, o pastaroji pralaim?jo byl?, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. Palikdama galioti lengvatin? 5 % prid?tin?s vert?s mokes?io tarif? keli? rinkliavoms už naudojim?si tiltais per Tež? Lisabonoje, Portugalijos Respublika ne?vykd? ?sipareigojim? pagal 1977 m. geguž?s 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB d?I valstybi? nari? apyvartos mokes?i? ?statym? derinimo — Bendra prid?tin?s vert?s mokes?io sistema: vienodas vertinimo pagrindas, iš dalies pakeistos 2001 m. sausio 19 d. Tarybos direktyva 2001/4/EB, 12 ir 28 straipsnius.

2. Priteisti iš Portugalijos Respublikos bylin?jimosi išlaidas.

Parašai

*Proceso kalba: portugal?.